

**Sermones prestantissimi viri Ro|berti de Litio: ordinis
Minoru[m] sacre theologie professo||ris: pontificis
Aquinatis**

Caracciolo, Roberto

Lugd., Anno d[omi]ni. M.ccccxij. vi. no.Maij.

Feria s[e]c[und]a: de verbo dei [et] eius auditione. Sermo. ix.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70607](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-70607)

Feria. II. in sexagesima.

trus nanc̄ post suscep̄tū sp̄m̄sc̄m̄ vna
p̄dicatione tria milia aiariā couertit ad
xpm̄. Act. u. Quid fecit Paulus vas ele-
ctionis: quid reliqui oēs apli t̄ discipu-
li rpi? Et diebus nostris vñ quasi reno-
vata videſ religio ch̄risti sustentata eccl̄eſia
t̄ p̄tōres ad p̄niā animati nissi
et auditū predicatoriū. O verbū dei be-
neditū: o verbū salutiferū: o predicatione
fecundissima: o instrumentū salubre quo
comoueri possunt mētes dure ad agen-
dum penitentiā: t̄ corda oīm ad virtutēs
sectandas. ¶ Tertia utilitas audiē-
tiū verbū dei di fortificatio. Fortificat
enim eos qui boni sunt vt in melius p-
ficiant t̄ p̄seuerent: ita q̄ ex verbo dei
quasi cōseruantur t̄ nutritur. sicut plā-
nula que vt viriditatē seruet rigat aq̄o.
Ideo xps ait Mat. iii. Nō in solo pa-
ne viuit hō: sed in oī dō qđ procedit
de ore dei. ¶ Quarta utilitas di delecta-
rio. delectat eterni verbum dei t̄ recreat
sp̄nāliter audiētes. nā oīs sīa bona leta-
ter audit magnalia summi impatoris
celorū: t̄ q̄uic̄ aliquē diligit de ipo li-
benter loquit t̄ libenter audit bene de il-
lo loquētes. Sic q̄ deū amant t̄ ex ipo
sunt: verba ei⁹ audiūt vt di Job. viii. c.
Et maria magdalene que dilexit multū
Luc. vii. saturari nō poterat audiendo
verba melliflua xpi ielu Luc. x. ¶ Quin-
ta utilitas di exēplatio. Prebēt nāc̄au-
dientes verbū dei exēplū bonus p̄mis
suis. nā sepe d̄tingit vthi q̄ infime
sunt p̄ditiois vidētes viros graues: vt
puta religiosos viros doctos: nobiles t̄
honestos ciues ad p̄dicationē cōfluere
animenſ t̄ ipsi ad eā audiendā diligē-
ter. Ergo vt fine huic sermoni facia cui
tā grādīa tāq̄ mirifica sint p̄uilegia
verbī diuini oēs aduoco: cūtōs inuitō:
singulifq̄ clamo. Venitez auditevt au-
diendo verbum dei acquirere possitis
eius gratiā, t̄ deinde peruenire ad bea-
tam gloriā in qua xps benedictus viuit
t̄ regnat in secula seculorū. Amen.

¶ Feria. sc̄da post dñicas in sexagesima
de dō dei t̄ ei⁹ auditione. Sermo. ix.

M corde bono

t̄ optimo audiētes verbū
retinet t̄ fructū afferunt
in patientia. Herba sunt
xpi ielu saluatōis origi-
naliter Lu. viii. Deiis multa dicta sine
in superiori sermōe de predicatoriū verbo
dei: restat tñ adhuc de eius auditione
aliqua differēda. Opus em̄ est cōfūra-
re illos qui vel audire respūnt: vel ne-
gligenter audiunt: aut audientes non
cōfūdūt verbum: t̄ reuera satis sup̄g
est hec cōfabulatio vt inducāt hoīes
ad audiendum verbum diuinum cum
affectu t̄ utilitate salutis sue. Nam nō
desunt diabolū tentamenta ad remoue-
das mētes ab auditū sp̄nālis doctrine:
cū ipsa sit quasi sagitta vulnerans astu-
tiam eius. Idcirco de auditione verbi
dei dicere volentes: notabimus in hoc
sermone principaliter tria mysteria de-
claranda.

Primum d̄: inductio.

Sc̄dū modificatio.

Tertium obligatio.

¶ Qualiter omnes inducuntur ad au-
diendum verbum dei a scriptura: a na-
tura: t̄ ab exemplis.

Lapīm. f.

Rūmū mysterium declarādū
de auditione verbi dei di in-
ductio. Ad illud eterni audiē-
dū: inducimur propter tria,

Primo ppter naturam.

Sc̄do ppter scripturam:

Tertio ppter exempla.

¶ Primum inducimur vt libenter audia-
mus verbum dei ab ipsa natura. Nam
vt Sene. ad Lucil. ait: Docibiles natu-
ra nos edidit. Et hī Liceronem in sua
rhetorica. Is docibilis est q̄ vult attēte
audire. Et idē Liceron in li. qđ. tuſul.
ait: Inest mētibus nr̄is infatiabilis q̄
dam cupiditas veri vidēdi. Qđ in. s. de
offi. cōfirmat di. Dēs trahimur t̄ duci-
mur ad cognitionis t̄ scie cupiditatēz:
in qua excellere pulchrit̄ putamus. Et
hoc ipsum Arist. explicavit in. s. al. Metr.

Sermo

Inquiens: Q̄ es hoīes natura scire desi-
derāt. t̄ in. iij. Ethī. t̄ in. ix. parte pbleu-
matū afferēs. Addicere q̄dē facile t̄ de-
leccabile natura oībus est. Lūz ergo q̄
si incredibilis sit numerus ignoratiūm
viā dñi: t̄ pdicatores illā doceant: natu-
ra ipsa mouere dī oīm aīos ad illos au-
diendū. Nec valet quoniam dī de supba
psumptio: q̄ se credunt oīa scire: qm̄ vt
aut sapiēs Prouer. s. Audiēs sapiēs sa-
pientior erit. Quinīm nullus est adeo
peritus q̄ peritior fieri nō possit. Vinc
Lacf. de ira dei. de Socrate ait: Socra-
tes cū esset oīum phox docissimus: vt
ceterop̄ argueret inscritiam q̄ se aliqd te-
nere arbitrabant: ait se nihil scire nisi
vnuz; q̄ nihil scire. Et Mercurius tri-
megistus pbs marimus dicebat: Asa-
rima pars eorum q̄ scimus est minima
pars eoy q̄ ignoramus. Id notāda val-
de sunt Hiero. verba q̄ ad palmachiūz
t̄ oceanum ita scribit: Hū essem iuves-
nis nimio feruebā amore discēdi: nec iu-
cta quoniam psumptio ipse me docui
Apollinarē audiui Antiochie frequen-
ter t̄ colui: sā canis spargebat caput: t̄
magistrū potius q̄ discipulū docebat.
Perrexi tñ Alexandriā: audiui Didimū
in multis ei gras ago: qz qd̄ nesciū di-
 dici: qd̄ scieba illo docēre nō pdidi. Pu-
tabat me hoīes finē fecisse discendi. Ce-
ni rursus hierosolymāt bethleē: quo la-
boter quo precio Baranā nocturnū ha-
bui pcepto. Limebat em̄ iudeos: t̄ al-
terum mihi exhibebat Nicodemuz. hec
ille. Si itaq̄ tātus doctor luce scie pres-
ditus audire: t̄ addisceret nō erubesc-
bat: qua psumptio illa est eoruq̄ qui vel
ignorātes: vel parū docti sunt: dicentiū
se pdicationē nō velle audire: q̄ illa nō
egent. Propter tales vtrq̄ Sene. li. de
tranquillitate animi ait: Puto multos
ad sapientiā venire potuisse: si non pu-
tassent se paemisse. Scđo inducimur ut
pmp̄te audiam⁹ verbū dei ab ipsa scri-
prura. Eōcordāt quippe voces oīm scri-
peurāt nedū diuinarū: veruetiā t̄ mo-
raliū phox: q̄ vnusq̄s follisitus esse

IX

debet ad descendū. Un Arist. s. Eebi. ait:
Qui neq; ipse intelligit: neq; aliū audi-
ens in aio ponit hic inutilis natus est.
Et Macrobius. lib. ii. saturnaliū. Sine
doctrina vita est quasi mortis imago. t̄
Tul. li. iij. q. tus. Ut ager q̄uis fertilissi-
ne cultura fructuosus esse nō pōt sic fiz-
ne doctrina aīus. Et idē li. s. de oratore
Nō ignoto ea q̄ bona sunt meliora fieri
posse doctrina. Et iurisconsultus. ff. de fi-
deicomis. li. l. apud Julianū. inqt: Lupi-
ditas discēdi est optima rō viuedi. Un
de Julianus dirisse fert. Et si alterū pe-
dem in sepulcro haberē: adhuc discere
quid velle. Vinc est q̄ etiā sapiēs Eccl
v. ait: Si inclinaveris autē tuā excipi-
es doctrinā: t̄ si dilexeris audire sapiēs
eris: t̄ iō. puerb. xii. Qui diligit discipli-
nam diligit sciām, t̄ puer. xvij. Qui enī
tat discere incidet in mala. t̄ puer. xix.
Suscite disciplinā vt sis sapiēs in no-
tissimis tuis. t̄ rrx. ibidē. Inclina au-
rem tuā t̄ audi verba sapientū. Sunt t̄
alii hīm̄i scripturarū voces quasi innu-
merabiles horātes hoīes vt prompro
aīo audire velint verba doctor. t̄ sapiē-
tum: vt t̄ ipsi p̄ exercitiū discipline dos-
ci euadere possint. Tertio inducimur
ad audiēdū eos q̄ docēt bñ btēq̄ viues-
re ab exēplis. Scribit em̄ Valerius ma-
rim? li. viij. Rub. de studio t̄ industria.
qd̄ etiā refert Zulli lib. de senectute. q̄
Sold̄ pbs significauit versibus se quo-
tidie senescentē aliqd discere. Sup̄mo
vo die vite assentib⁹ amicis: qdāq̄
inter le cōferētibus satis lā p̄essimū ca-
put erexit: interrogatusq̄ quapropter
id fecisset: respōdit: vt cū istud q̄cqd est
de quo disputatis p̄cepero moriar. At t̄
Hiero. ad paulinū īducit multo phox
rum exēpla q̄ auditate discēdi nullum
timuerūt labore. Legimus inquit in ve-
teribus historijs quodā lustrasse p̄uin-
cias: nouos adiisse pplos: maria trāsl-
se: vt eos quos ex libris nouerāt coram
quoq̄ viderent. Sic Pythagoras mē-
phiticos vates. sic Plato egyptū. t̄ Ar-
chita tarentinū: cāq̄ oīa itale q̄ quon-

Feria. II. in feragesima.

Sam magna grecia dicebat laboriosissime peragrauit: ut q̄ Athenis magister erat et potens: cuiusq; doctrinas Schademie gymnasia psonabat: fieret peres grinus atq; discipulus: malles aliena verecunde discere q̄ sua impudenter ingere. Deniq; cum lras quasi toto fugientes orbe psequit: captus a pyratis et vendundatus tyrano crudelissimo parvus ductus captiuus vinctus et servus: tñ q; pbs maior emere se fuit ad Titum liuiu lacteo eloquente fonte manante de ultimis hispanie galliarumq; finibus quosdā venisse nobiles legim: et quos ad sui cōtēplationē Roma nō traxerat viuis hois fama pdixit. Habuit illa eras inauditum oib⁹ seculis celebians dūq; miraculū: ut r̄bes tātam ingressi aliud extra vrbē quereret. Apollonius siue ille magnus ut vulgus loquit: siue pbus ut pythagorici tradunt: intravit persas: transiit caucasum: albanos: scythes: massagetas: opulentissima in die regna penetrauit: et ad extremuz latissimo Phison amne trāsmisso: puenit ad brachmanas: ut Hyrcan i throno sedentē aureo: et de tantali fonte potātem inter paucos discipulos: de natura de moribus ac de cursu dierū et syderū audiret docentē. Inde p belamitas bylonios: chaldeos: medos: assyrios: parthos: syros: phoenices: arabes: palestinos: reuersus ad aler: drinā puerit ad ethiopiā: ut gymnosophistas: et famosissimas solis mēsam videret in fabulo. Inuenit vir illeybisq; qd disceret et semper pficiēs: semp se melior fieret. Scripsit sup hoc plenissime octo voluminis bus philostratus. hec ille. Et idē Viero. ad Nepotianū cōmēdas sapientie suū ait de demosthenē: Sapientia vir ille grecie. Demosthenes cū expletis cētum septē annis se mori cerneret: dixisse ferre dolere q̄ tūc egrederet et vita cū sape re cepisset. Vis igit̄ exēplis dānari pōt temeritas illoz q̄ se existimat oīa scire: oīa sapere: oīa deniq; intelligere. Quo sit ut p̄dicatores doctos nō solū audire

re reculent: verūtā et parvū p̄dēnt se pe et aspernēt. Ex dictis tñ clarissime cōstat nil vnicuicq; tantū conuenire posse quātū audire disciplinā et eruditōnes. Nā ex eins auditu fructū nō mediocres suscipiūt viri et mulieres: senes et parvuli: boni et mali: docti pariter et idociti.

Cō verbū dei est audiēdū cū sollicitudine deuotione et humiliatōre. Cap. ii.

 Eccl̄dū mysteriū cōtēplādū
di modificatio: in quo aperi-
re licet qualiter verbū dei sit
ab oib⁹ audiendū: ut in oib⁹
bus seruef ordo debitus et
mēsura. Et ad hoc intelligendū dico q̄
verbū dei debet audiri tripliciter,

Primo sollicitate,
Scđo deuote.

Tertio humilitate.

Q̄ primo verbū dei est audiēdū sollicitate ut q̄ fructū eius habere cupit: concēta principio intereste sermoni. nam sunt nōnulli q̄ ad p̄dicationē cōfūtūt: sed m̄b⁹ p̄ pigritiā et somnolētiā raro integras illā audiūt. Alij hō auaricia vici: dieb⁹ serialibus nolāt p̄dicationes audire timentes amittere tps et lucra. Quibus ego dico q̄ nō bñ faciūt: qm̄ si audiēt quinqua ginta p̄dicationes nō expēdet retrur in illis audiēdis triū diem spaciū. Et tñ maius esset lucru aīe qd inde euenire posset: q̄ lucru oīm tēporaliūz bonoz. Sed si aliquis tāta necessitate cōstringeref q̄ nīl laborādo vīctū achtere no possit: tūc illū ad audiēdū verbum dei nō cōpellerē: qm̄ ut ait Arist. iii. topicoz. Melius est philosophari et ditar: sed nō indigenti necessarijs. Scđo est audiēdū verbū dei deuote. Et hoc dico aut ppter eos q̄ in p̄dicatiōne doūniunt: aut ppter illos q̄ inter se cōfabulanſ: aut ppter alios q̄ deambulando cū suo strepitū et irreuerētia p̄dicatorē ipsum et audiētes turbāt: aut ppter lasciuos et vanos iuuenes leuelos mulierculas: qui dū predicatorū mutuo se foscando: cōcupiscēdo: ridendoz cōspicunt: in quibus nulla est cōpūcio;

nulla fides: nulla religio. Et p̄ his om̄ibus facit illud dictū Aug. s. q. s. c. Interrogo. sic dicit: Vos fratres vel sorores dicite mihi: quid plus esse videt corpus xp̄i an verbum xp̄i? Si he vultis respōdere hoc dicere debetis: q̄ nō sit minus verbum dei q̄ corpus xp̄i. Et ideo quātā sollicitudine obseruam? q̄n nobis corpus xp̄i ministrat: vt nihil ex ipso de manib⁹ nostris in terra cadat: tanta sollicitudine obseruemus ne verbum dñi q̄d nobis erogat duz aliud aut cogitamus aut loquimur: de corde puro pereat: q̄r nō minus reus erit q̄ versib⁹ dei negligēter audierit q̄ ille q̄ corpus xp̄i sua negligentia in terra cadere pmiserit. Archi. nō sup hoc c. dicit: q̄ comparatio corporis christi et verbi predicationis non sit respectu dignitatis et excellētiae: sed respectu efficacie: qm̄ non minorem efficiaciam cōsequitur qui cū devotione audit verbum dei: q̄ qui cū reverentia suscipit corpus xp̄i. Unū glo. super dicto verbo di. Verbum. i. predicatione que plures cōvertit: et plus facit cōpungi hominem ita ut oīa p̄ctā per eā tolatur. Sed per corpus xp̄i tollunt venialia ut de cōse, dist. ii. iteratur. Tertio est audiendum verbum dei humiliator. Consistit aut̄ humilitas in auditore ut bene interpretetur: et in bona partes suscipiat ea que predictantur. Nam rep̄iuntur et quidem plurimi qui vellent oīa sīm appetitū suū dici: nec cogitant q̄ in predicatione satissaciendū est tot varietatibus psonar. Alij aut̄ si nō sentiunt euāgely tertū de verbo ad verbū explicari statim detrahunt: murmurant: ipsos a virtutis retrahit et ad virtutes horaturrete euāgely dicitur: Unde Hiero. i ep̄la ad Sal. scribit illud q̄d ponit. s. q. s. c. Marchio. Marchio et Basilius et cetero hereticorum secte nō habet

dei euāgeliū: qr nō habet sp̄misctū sīne quo humānū sit euāgely q̄d docetur. Nec putemus in verbis scripturarum esse euāgely: sed in sensu nō in superficie: sed in medulla: non in sermonum folijs: sed in radice rōnis. hec ibi. Nō nulli insūḡ egre ferūt si quicq; vitia reprehendantur: eo q̄ et ipsi viciōsi sunt nec de suis vitis corrigi pariunt. Pro q̄bus est illa Hiero. Inia ad Nepotianū. Nemines specialiter meus sermo pulsauit. Generalis deviciis disputatio est. Qui mihi p̄us itaq; irascivolerit ipse de se q̄ talis sit cōsitebit. hec ille. Cōcludo igit̄ dīcēdo oībus illud Iac. s. In mālūtudine suscipite infūtū verbū q̄d p̄t saluare aīas vestras.

Qd obligant hoīes p̄ loco et tpe audi re verbum dei et memouiter retinere ac opere implere. Laplm. iii.

 Tertiū mysteriū declarandū
de obligatio. Obligant siq; de hoīes circa auditiōne verbi dei maxime ad triā,

Primo ad illud audiēdū,
Secundo ad retinendum,

Tertio ad faciendū.

Primo obligant hoīes ad verbū dei audiēdū. Qd accipi p̄t: tum qr ynlus quisq; suā salutē desiderare debet: quā assequi p̄t verbo dei mediāte. tum qr ad hoc inducit scriptura ut superius visum est. Sed queri p̄t cur non p̄cepit ecclia audiri diuinūbū ita exp̄ie sicut et missas: cū rāte utilitatis sit audire p̄dications. Et dicim: q̄ hoc fit ppter tria. Primo propter obligationem curatorum. Secundo propter paucitatem p̄dicatorū. Tertio propter incommoditatē populorum. Prima ratio est ppter obligationem curatorum. Nam q̄ curā animarū habet: tenetur suo populo p̄dicare: sicut p̄ in. c. superius allegato in sermone p̄cedenti inter cetera: de officio iudi. ordi. t. xxvi. di. c. Qui ecclasticis. Ecce. t. xv. q. s. c. Adiūcimus. Ecce. Si ergo prelati obligant suo pplo p̄dicare: ergo populi p̄ loco et

Feria. III. in septuagesima.

tempore p̄dicationes debent audire.
Qui de p̄se. di. i. c. Sacerdote. dī: Sa-
cerdote verbū in ecclia faciēt: si quis
egressus fuerit de auditorio excōicet.
Et in. c. oēs fideles. dī: Oēs fideles q̄
cōueniunt in solēnitatib⁹ sacris ad ec-
clesiā: t scripturas ap̄lōw t euangeliu⁹
audiāt. Sc̄do nō obligavit ecclēsa ad
audiēdū verbū dei determinate sicut
ad audiēdū missas ppter paucitatē et
rariatē p̄dicatoꝝ; q̄ rari sunt q̄ predi-
cent: t multi q̄ celebrat missas. Tertia
rō est ppter incōmoditatē populoꝝ.
Nā multi sunt rurales t in mōrib⁹ ha-
bitates t i alioſ locis q̄b⁹ difficile effet
sic audire p̄dicatioꝝ sicut t missas.
Nō tñ excusant h̄mōi, p loco t tpe ad-
discere p aliquā viā que sunt h̄m statū
suū eis necessaria ad salutem. Sc̄do
obligant hoīes ad verbū dei retinēdū.
Debet nāq̄ vniſquisq̄ facere qđ in se
est: vt si nō oīs que p̄dicant saltem ali-
qua memoriter teneat. Ad qđ multum
prodeſſe p̄t domestica cōfabulatio et
cōmunicatio cāvrox filijs aut amicis
de his que p̄dicata sunt. Tertio obligā-
tur hoīes ad verbū dei faciēdū. Nam
vt dī Lu. xij. Beati q̄ audiunt vrbū dei t
custodiunt illud. t Mat. viij. xps intu-
lit. Oīs qui audit verba mea t facit ea:
assimilabif̄ viro sapiēti q̄ edificauit do-
mū suā ſupra firmā petrā. Et dēſcedit
pluia t venerūt flumina t flauerūtē
ri: t irruerūt in domū illā t nō cecidit.
Fundata em̄ era ſupra firmā petram.
Et oīs qui audit verba mea t non facit
ea: ſimilis eſt viro ſtuto q̄ edificat do-
mū ſuā ſupra arenā. Et dēſcedit plu-
via t venerūt flumina: t flauerūtē
ri: t irruerūt in domū illā t cecidit t fuit
ruina eius magna. Vinc etiā t Jacob⁹
ſ. c. ait: Eſtote fortes verbi t nō auditō
res tm̄ fallentes vosmetipſos: q̄: si q̄s
auitor est verbi t nō factor: hic cōpa-
rabit viro p̄ſiderati vultū natuuitatis
ſue i ſpeculo. Cōſiderauit em̄ ſet abj̄:
t ſtatim oblitus eſt qualis fuerit. Ergo
ſeruētur q̄ia que tacta ſunt de auditō

ne verbi dei: vt ſit ſemē cadēs in bonis
terrā: nō ſec̄ viā: nō ſupra petrā: nec in
ter ſpinas: offerēs fructū p̄t ſaluator
benignus in lectione euangelica expli-
cauiſ: quā t p̄pofuit p̄ ſimilitudinē lo-
quens: indeq̄ illam expoſuit ſicut p̄t
in tertiū ſapiēter p̄cludēs. Nō q̄ bono
corde deuotaḡ mēte dei verbū audiūt
fructū in p̄ſentī ſuſcipiūt gr̄e: t in fu-
turo perenni glorie: in qua xps ſalua-
tor oīm ſedet ad dexterā patris cū quo
yiuuit regnat in ſecula ſeculorū. Amē.
¶ Feria tertia post dominicā in ferage
ſima de ſeueritate diuine iuſticie que
mouere debet peccatorē ad penitentia-
tionē. Gēmo. x.

Eddet vnicū

q̄ ſm opera ſua. Dñi mī
iesu xp̄i vba ſunt iſta ori-
ginaliter Almat. rys. Letā
tur plurimi i malis ſuis:
neq̄ de illis penitētiam agere ylo pa-
cto: pponūt: qm̄ nō arbitrant̄ dēt pec-
catorꝝ ſuoz vltorē. Quinīmo falſo ſibi
blandiunt t persuadēt: nullā poſt hāc
vitā obſtinatis p̄tōrib⁹ pena a iuſto
iudice fore paratā. Quo fit vt indies
deteriores fiant: t ad vitia quelibet ſi-
ne timore labanf. Quapropter in pre-
ſenti ſermone aliqua de diuine iuſticie
ſeueritate dicere ſtatiū: vt per eius tre-
mendā p̄ſiderationē dura p̄tōx corda
molleſcant: quib⁹ oſtēdēm⁹ q̄ ſeu eſt
nō correterint punienſ a deo qm̄ ipſe
vt vba p̄poſita dicit̄: redet vnicū
ſm opa ſua. bonis. ſ. gaudia paradisi:
t malis gehēne cruciatū. In q̄b⁹ ſuī
de diuine iuſticie ſeueritate tria myſte-
ria ſunt conſideranda.

Primum dicitur punitio.

Secundum reſtrictio.

Tertium permittio.

¶ Qualiter deꝝ punit malos poſt hāc
vitā ſi ſe non correterint contra eos
qui dicunt non eſſe aliud malum neq̄
bonuꝝ q̄ illud quod experimur in pre-
ſenti.

Capitulum. ſ.